

<https://decorrespondent.nl/576/2013-het-beste-jaar-ooit/18931917312-a266a82d>

Blinden gingen zien, lammen gingen lopen en doden stonden op uit hun graf. Het was me het jaartje wel.

Natuurlijk, de iPhone 5s kwam op de markt - een machientje dat sneller is dan een militaire supercomputer eind jaren negentig. Maar nog veel belangrijker was de introductie van de Argus II, een breinimplantaat dat mensen met een erfelijke oogziekte weer een beetje zicht geeft.

Of neem de Rewalk, een set van robotbenen die lammen weer laat lopen (het apparaat debuteerde in een aflevering van [Bekijk de scène hier](#). Glee). Of denk aan de Australische wetenschappers die erin slaagden de *Rheobatrachus*, een kikkersoort die in 1983 uitstierf, opnieuw tot leven te wekken met oud DNA-materiaal. De Tasmaanse tijger is de volgende op het wensenlijstje van deze onderzoekers, die onderdeel uitmaken van het zogenoemde 'Lazarus Project' (Johannes 11, vers 1 tot 54).
2013 was het jaar waarin bijbelse visioenen uitkwamen.

Op oudjaarsdag 2013 mogen we terugblikken op misschien wel het beste jaar uit de hele wereldgeschiedenis

Sciencefictionverhalen trouwens ook, want de eerste zelfrijdende auto's maken hun rondjes al. Wetenschappers van de Universiteit van Oxford berekenden dit jaar dat maar liefst 47 procent van alle Amerikaanse banen een groot risico loopt te worden ingepikt door robots - binnen [Bekijk de studie hier](#). twintig jaar. En wat te denken van die andere grote revolutie? Het aantal wereldburgers dat toegang heeft tot internet steeg van 0 procent in 1990 naar bijna 40 procent nu. Of nog zoiets: de prijs van 1 watt zonne-energie daalde sinds 1980 met 99 procent. Nee, dat is geen tikfout.

Op oudjaarsdag 2013 mogen we terugblikken op misschien wel het beste jaar uit de wereldgeschiedenis. Dat klinkt absurd, ik weet het. Misschien is het zelfs grof om zoiets te schrijven als iedere paar seconden een kind sterft van de honger, Zuid-Soedan ineens stort en een van de grootste humanitaire rampen sinds de Tweede Wereldoorlog zich in Syrië voltrekt. Toch denk ik dat we - vrij naar Joris Luyendijk - moeten onthouden dat vooruitgang nooit gaat over wat vandaag gebeurt (ramp! affaire! schandaal!), maar over wat iedere dag plaatsvindt. Het is een gestaag, bijna onzichtbaar proces. Goed nieuws is geen nieuws.

Ik denk dat de cijfers, grafieken en tabellen in een duidelijke richting wijzen. Dat onze 'crisis' weinig meer is dan een zuchtje in een wervelwind van vooruitgang. En dat we nu al rijker, gezonder, slimmer en vredelievender zijn dan ooit.

We worden rijker

Waar anders te beginnen dan bij de gebeurtenis die de grootste triomf van deze eeuw zal zijn: het uitroeien van extreme armoede. Leefde in 1820 nog 84 procent van de wereldbevolking van minder dan 1,25 dollar *Dat rekenden economische historici uit.* per dag, in 1981 was het al 43 procent en nu is het nog maar 18 procent. Een Nederlander met een daklozenuitkering heeft inmiddels acht keer zoveel te besteden als de modale wereldburger in 1820. Volgens de Wereldbank zal de extreme armoede rond 2030 naar zo'n 8 procent zijn gedaald. Dat betekent dat we deze ellende – de toestand waar bijna iedereen bijna altijd in verkeerde – nog voor 2040 kunnen uitroeien.

En voor wie het niet nog niet wist: Afrika is al lang geen hopeloos continent meer. Het herbergt zes van de tien snelst groeiende economieën. Anno 2013 heeft drie van de vier Afrikanen een mobiele telefoon – evenveel als Nederlanders in 2003. Het handelsklimaat voor ontwikkelingslanden wordt ook steeds beter. Was in 1990 nog 54 procent van de export naar ontwikkelde landen vrij van heffingen, inmiddels is dat 80 procent. En wat buitenlandse investeringen betreft – die zijn verdriedubbeld *Deze cijfers komen niet van een of andere rechtse denktank, maar van de Verenigde Naties.* sinds 2002.

We worden gezonder

Geld is belangrijk, maar gezondheid cruciaal. En wat dat betreft gaat de vooruitgang nog sneller. In Nederland krijgen we er iedere week een weekend bij; in Afrika is het ieder jaar een halfjaar. De levensverwachting van de laagste inkomens steeg wereldwijd van 52 jaar in 1990 naar 60 jaar nu. Dat is twee keer hoger dan de gemiddelde levensverwachting in 1900.

Ondertussen is het aantal ondervoede mensen met meer dan één derde afgenomen sinds 1990. Volgens recent Fins en Duits onderzoek is het aantal mensen dat moet leven van minder dan 2.000 calorieën per dag zelfs gedaald van 51 procent in 1965 naar 3 procent in *Bekijk het onderzoek hier.* 2005. De dagelijkse calorie-inname per persoon steeg van 2.600 in 1990 naar 2.840 in 2012 (in Sub-Saharisch Afrika van 2.180 naar 2.380).

Laat het even tot je doordringen: vijftig jaar geleden stierf één op de vijf kinderen voor het vijfde levensjaar. Nu is dat één op de twintig Voor het eerst in de geschiedenis sterven meer mensen aan overgewicht dan aan honger. Meer dan 2,1 miljard mensen hebben sinds 1990 toegang tot

schoon drinkwater gekregen. Het aantal kinderen met een groeiachterstand is met één derde gedaald. De kindersterfte is met maar liefst 41 procent afgenomen en de moedersterfte gehalveerd. Of neem de teloorgang van ziekten. De grootste massamoordenaar uit de wereldgeschiedenis - pokken - is al [Lees het stuk van Correspondent Dick Wittenberg over pokken en polio](#). uitgeroeid. Polio is bijna verdwenen; dit jaar waren er 99 procent minder slachtoffers dan in 1988. Ondertussen worden steeds meer kinderen gevaccineerd. Laat het even tot je doordringen: vijftig jaar geleden stierf één op de vijf kinderen voor het vijfde levensjaar. Nu is dat één op de twintig.

Mazelen is een goed voorbeeld: de wereldwijde vaccinatiegraad steeg van 16 procent in 1980 naar 84 procent nu. Het aantal slachtoffers is met drie kwart afgenomen in slechts dertien jaar. Sinds 1990 is het aantal slachtoffers van tuberculose bijna gehalveerd. Sinds 2000 daalde het aantal malariadoden met een kwart. En sinds 2005 is ook het aantal aidsdoden met een kwart gekrompen. De VN denkt dat universele toegang tot aidsmedicijnen in 2015 gerealiseerd kan zijn.

Trouwens, het was maar een klein berichtje in de kantlijn, maar in maart van dit jaar werd waarschijnlijk voor het eerst [Lees hier het bericht over de baby terug](#). een baby van hiv genezen.

Natuurlijk zijn er altijd weer andere ziekten - kanker, diabetes, noem maar op. Toch boeken we ook hier vooruitgang. Het toonaangevende tijdschrift *Science* noemde het inzetten van het eigen immuunsysteem tegen kanker de grootste wetenschappelijke doorbraak van 2013. Ook het klonen van menselijke cellen lukte voor het eerst dit jaar. Inmiddels komen er zelfs hele organen uit 3D-printers. Volgens sommige gerontologen is de eerste persoon die 1.000 wordt al [Aubrey de Grey van de Universiteit van Cambridge is één van die wetenschappers](#). geboren.

We worden slimmer

Onderwijs is misschien wel de grootste motor van vooruitgang. En het is onmiskenbaar: we worden steeds slimmer. Het aantal mensen dat kan lezen is gestegen van 76 procent in 1990 naar 86 procent nu. Het aantal kinderen dat niet naar school gaat is bijna gehalveerd sinds 2000, van 102 naar 57 miljoen (tegelijkertijd is de kinderarbeid met een derde afgenomen.) In de meeste landen gaat het gemiddelde IQ met zo'n 3 tot 5 punten per decennium [Wetenschappers spreken hier van het Flynn-effect \(vernoemd naar de ontdekker\)](#). omhoog. Dat verklaart wellicht waarom we zoveel beschaafder zijn geworden: het afgelopen decennium was het meest vreedzame in de hele wereldgeschiedenis. Volgens het Peace Research Institute te Oslo is het jaarlijkse aantal oorlogsslachtoffers sinds 1946 met maar liefst 90 procent afgenomen. Het West-Europese moordcijfer ligt dertig keer lager dan in de middeleeuwen – en daalt [Zie hier de dalende moordcijfers in Nederland](#). nog altijd.

De criminaliteit is ook op zijn retour, in Nederland al sinds 2002. *NRC Handelsblad*-redacteur Folkert Jensma verwonderde zich er onlangs nog over: het aantal mensen dat zegt slachtoffer te zijn geweest van een misdrijf is met een kwart gedaald sinds 2005, maar er is vrijwel geen politicus die je erover hoort. *Lees het stuk van The Economist hier.* Criminaliteit is aan het uitsterven in grote delen van de rijke wereld,' schreef het gezaghebbende tijdschrift *The Economist* dit jaar. Zelfs het kleinste leed – vandalisme, graffiti en hondenpoep - wordt *Aldus het Centraal Bureau voor de Statistiek.* kleiner en kleiner.

We zijn steeds vrijer

Ondertussen is de vrijheid in opmars. Het aantal landen dat volgens de denktank Freedom House 'vrij' is, steeg van 40 in 1976 naar 90 vorig jaar. We leven in een tijdperk van razendsnelle emancipatie. Te beginnen met de vrouw: had in 1990 wereldwijd 35 procent van de vrouwen betaald werk, nu is dat 40 procent. Het aantal vrouwelijke parlementariërs steeg van gemiddeld 14 procent per parlement in 2000 naar 21 procent nu. In Nederland gaat het al helemaal hard: in alle leeftijdscategorieën tot 45 jaar zijn vrouwen hoger opgeleid dan mannen. In de VS worden twaalf van de vijftien snelst groeiende baancategorieën door vrouwen gedomineerd. In 1970 verdienden ze nog 2 tot 6 procent van het gezinsinkomen, nu al meer dan 40 procent. Voor een beetje feminist kan het niet hard genoeg gaan, maar in historisch perspectief gaat het sneller dan ooit. De eenentwintigste eeuw wordt de eeuw van de *Voor de Volkskrant* schreef ik hier begin dit jaar een groter stuk over. vrouw.

Op dit moment zegt 96 procent van de Nederlanders homo's te accepteren. Zes jaar geleden was dat nog 85 procent

Minstens zo hoopvol is de steeds grotere homotolerantie. Op dit moment zegt 96 procent van de Nederlanders homo's te accepteren. Zes jaar geleden was dat nog 85 procent. In 1981 wees de helft van alle Europeanen homoseksualiteit af – nu minder dan een kwart. Engeland, Brazilië, Frankrijk, Uruguay en Nieuw-Zeeland voerden dit jaar het homohuwelijk in. Maar vooral de Verenigde Staten maakt een razendsnelle ontwikkeling door. In 1981 vond 61 procent homoseksualiteit nog absoluut onaanvaardbaar; nu is dat minder dan een derde. Vorig jaar konden homo's en lesbiennes in slechts zes staten trouwen. Nu zijn dat er zestien.

En natuurlijk: ook hier is de weg nog lang - heel lang. In grote delen van Sub-Saharisch Afrika en het Midden-Oosten moeten homo's vrezen voor de doodstraf. Rusland nam dit jaar nog een wet aan tegen 'homoseksuele propaganda.' Toch denk ik dat de richting van de geschiedenis duidelijk is. Fred Sainz, vice-president van de Amerikaanse homorechtengroep Human Rights Campaign, noemde 2013 al 'the gayest year in gay history.'

Een utopie en een dystopie

Is het allemaal te weinig? Natuurlijk.

Had 2013 een veel beter jaar kunnen zijn? Ongetwijfeld.

In ieder rapport van de Verenigde Naties over de ontwikkelingen in de afgelopen twintig jaar staat dat de mondiale vooruitgang *'impressive'*, *'remarkable'*, enzovoorts is geweest. Om vervolgens te concluderen dat het *'still not enough'* is. En wie garandeert dat het vanaf nu niet bergafwaarts gaat? Werden er honderd jaar geleden niet minstens zo vrolijke artikelen geschreven, op oudjaarsdag 1913, aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog?

Eén ding is zeker: we staan voor immense uitdagingen. Denk aan de krimp van de westerse middenklasse, de opkomst van de surveillancestaat en het steeds krachtigere broeikaseffect. In 80 procent van alle landen groeit de ongelijkheid. Dankzij de grootste held van dit jaar, Edward Snowden, weten we dat bijna iedereen bijna overal bespioneerd kan worden. Sinds 1990 zijn de CO₂-emissies met 46 procent toegenomen. En de biodiversiteit neemt nu sneller af dan 65 miljoen jaar geleden, toen de dinosauriërs uitstierven.

Ik zie twee werelden voor me in 2050. Een utopie waarin de armoede is uitgeroeid, de werkweek zwaar [*Lees hier waarom ik denk dat een kortere werkweek een goed idee zou zijn.*](#) is ingekort, *Big Brother* is getemd en de planeet nog altijd leefbaar is voor mens en dier. De grootste uitdaging die dan overblijft is het leven van een 'wijs, aangenaam en goed' leven – de beroemde econoom John Maynard Keynes schreef het al in 1930. Maar er is ook een dystopie, waarin de ongelijkheid is geëxplodeerd, 90 procent zwoegt om het de overige 10 procent naar de zin te maken en de aarde een paar fatale graden is opgewarmd.

Wie de doffe ellende die iedere dag tot ons komt via radio, krant en televisie in de juiste context weet te plaatsen, ziet: de wereld wordt een steeds betere plek

Wat zal het worden? In steeds meer westerse landen gelooft een meerderheid dat mijn generatie, ik ben 25, het slechter zal hebben dan haar ouders. En inderdaad: menselijke vooruitgang is geen natuurwet. Er zijn altijd slachtoffers, zij die de trein van de vooruitgang niet bij kunnen houden, of eraf vallen. Ook 2013 was een jaar van afschuwelijk geweld, mensonterende armoede, verschrikkelijke natuurrampen, oplopende werkloosheid, onversneden egoïsme, hemeltergende hypocrisie en immens machtsmisbruik.

Maar vergeet niet: pessimisme is altijd makkelijker. 'Een optimist die zijn voorspellingen niet ziet uitkomen, lijkt naïef,' schreef de filosoof Francis Fukuyama eens. 'Een pessimist die ongelijk krijgt, behoudt zijn aura van behoedzame diepzinnigheid.' En toch: wie de feiten wikt en weegt, de

grafieken, staafjes en tabellen goed bestudeert, wie de doffe ellende die iedere dag tot ons komt via radio, krant en televisie in de juiste context weet te plaatsen, kan maar één conclusie trekken. De wereld wordt een steeds betere plek.

En dan nu: op naar het volgende misschien wel beste jaar ooit.